

Liite: Suojapirtin puheenvuoro Tiina K luki Janne Gustafssonin puheenvuoron 16.4.2016

Suoja-Pirtti on ollut yli 50 vuotta joustava ja mukautumiskykyinen päihdehuollon asumispalvelujen tuottaja. Olemme aina reagoineet nopeasti palvelunostajan muuttuneeseen palvelutarpeeseen. Olemme aina reagoineet nopeasti palvelunostajan muuttuneeseen palvelutarpeeseen. Olemme menestyneet hyvin palvelujen kilpailutuksessa, mutta nyt kesken sopimuskauden asiakkaita ei enää löydy päihdehuollon asumispalveluun. Tämä olisi tietenkin loistava uutinen, jos asunnottomuus ja päihdeongelmat olisivat vähentyneet. Ja vieläkin loistavampaa olisi, jos pystyisimme toteamaan: Olemme toteuttaneet sosiaalityön perimmäisen tarkoituksen, olemme tehneet itsemme tarpeettomiksi. Ongelmia ei enää ole. Voisimme lähteä kaikki Viialan kotileipomoon pullanmyyjiksi, siellä on usein iloisia ja positiivisia ihmisiä.

Mutta valitettavasti näin ei ole, asunnottomuus ei ole kadonnut ja riippuvuusongelmat lisääntyvät. Myös asiakkaiden tilanteet ovat edelleen haasteellisia ja monimutkaisia. Muutos 1960-luvulta tähän päivään eli Suoja - Pirtin historian ja suomalaisen sosiaalipolitiikan modernin ajan, on ongelmien ja ihmisen näkökulmasta pieni. Jälleen torkutaan laatikossa ja rappukäytävässä. Leipäjonoja ei oikein viitsi tässä kohtaa enää edes mainita, siitä on tullut hyväksyttyä ja arkipäivää, osa yhteiskuntaa ja auttamisjärjestelmää.

Jossakin tämä kehitys on hyväksytty. Ja jotkut ovat tämän kehityksen hyväksyneet. On tietenkin totta, että yhteiskunnalliset ilmiöt ovat usein helposti näkyviä, mutta vaikeasti selitettävissä ja ymmärrettävissä. Yhteiskunnallisia syy-seuraussuhteita ja vuorovaikutusta ei voida selittää insinööritieteillä tai hoitaa lääkkeillä. Siihen tarvitaan alkuosaltaan pahaenteisiä termejä sosiaalipolitiikkaa ja sosiaalipsykologiaa. No, nekin on nyt korvattu vähemmän pelottavilla yhteiskuntapolitiikalla ja kehityspsykologialla. Sanoilla on merkitystä.

Mutta joku jossakin ohjaa auttamisjärjestelmän kehitystä haluamaansa suuntaan, joku lobbaa ja toinen päättää. Sotessa yhtiöittäminen ei ole mitenkään uutta, ei myöskään yhteiskunnan palveluiden tuottaminen yhtiöissä. Mutta uutta on suurten yritysten innostus tuottaa laajamittaisesti sote- palveluja. Sen täytyy olla hyvä bisnes, koska yritysten täytyy tuottaa omistajilleen voittoa. Pienen voittoa tavoittelemattoman ja mielestäni myös edullisen palveluntuottajan näkökulmasta on vaikea ymmärtää mistä yritysten voitto sote-palvelujen tuottamisessa otetaan. Tai siis tietenkin ymmärrän, valtion kassasta. Mutta miksi näin halutaan toimia, eikä järjestelmää rakenneta esimerkiksi voittoa tavoittelemattomien järjestöjen pohjalle. Yhtiöittäminen ei välttämättä ole huono asia, mutta se on haaste etenkin pienille järjestöpohjaisille sote-palvelun tuottajille.

Kenen etu on, että kevyen ja joustavan hallinnon omaavat järjestöpalveluntuottaja halutaan pois palvelumarkkinoilta? Isot järjestöt ovat tähän jo varautuneet yhtiöittämällä. Kaikilla ei ole yhtiöittämisen edellyttämää resurssia, vaikka palvelurakenne on hyvä. Sote-uudistuksessa yhtiöittämistä perustellaan esimerkiksi syntyvillä säästöillä. Tästä johtuen olleellinen luku muistettavaksi on 74 euroa, tällä rahalla asunnoton päihdeongelmainen helsinkiläinen saa tänään asumisen, puhtaat liinavaatteet, viisi ateriakokonaisuutta, lähihoitajan ja sosionomin palvelut, siivouksen ja ympärivuorokauden läsnä olevan ammattilaisen palvelut. Halvimmillaan tämä maksaa yhteiskunnalle 1400 euroa kuukaudessa asiakkaan omavastuun jälkeen, enimmillään 2300 euroa. Lukuja on

mielenkiintoista vertailla esimerkiksi viiden vuoden kuluttua. Syntyykö säästöä ja mikä on palvelun laatu.

Lisäksi on hyvä muistaa tähän sijoitetun rahan vaikutus esimerkiksi terveystalvelujen tai poliisin palvelujen käyttämiseen. Kun ihmisen tilanne rauhoittuu turvallisessa asuinympäristössä, vähenee muiden palvelujen tarve merkittävästi. ja säästöä syntyy. Yhteiskunnassa voidaan tietenkin päättää enemmistön turvin, että joitakin ihmisiä ei auteta tai hoideta ja tämä tietenkin säästää. Tutkittu tieto historiasta kuitenkin osoittaa tämä linjan mielettömyyden sekä seuraukset.

Lopuksi tuon vielä esille sosiaalialan palvelutuottajan ja sosiaalialan työntekijän yhden näkökulman sote uudistukseen. Tässä uudistuksessa on vallan ja yhteiskunnan rahan jakamisesta. Sote-palvelujen johdossa sosiaalialan näkemys on jäänyt tappiolle terveydenhuollon näkemykselle. Osittain syystä. Jo vuosia sitten sosiaalialan olisi kannattanut terävöittää omaa toimintaansa ja toiminnan perusteluja. Esimerkiksi terveydenhuollossa on laitettu paljon panoksia keskinäiseen väittelyyn kuntoutumismuodosta, kun siinä sivussa terveydenhuolto ja lääketiede valtasivat alaa. Mielestäni molempia tarvitaan ja parhaita tuloksia olemme saaneet aikaan työryhmissä, joissa olen työskennellyt, silloin kun edustettuna ovat olleet sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset tasavertaisina ammattilaisina.

Tämä ei taida enää olla kovinkaan suosittua ja valitettavasti sosiaaliala on tässä muutoksessa häviöjä. Tästä johtuen olen kääntänyt ajatukseni pois sotesta, pelkästään terveystalvelun ja sosiaalipalvelun uudelleen määrittelyyn. Meidän ei pidä olla marginaalissa terveydenhuollon katveessa. Löytyisikö sosiaalialan luonnollisemmat kumppanit koulutuksesta ja työvoimapalveluista. Yhteiskunnassa tavoitellaan tällä hetkellä vahvaa työllisyyttä ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä kansalaisille koulutus- ja työllisyystalveluiden tuella. Sosiaalipalveluilla on paljon annettavaa tähän toimintaan sekä esimerkiksi ikääntyvien tai syrjäytyneiden ihmisten aktivointiin aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Myös lastensuojelu toimisi yhteistyössä koulun kanssa, ehkä paremmin kuin nyt. Ja tietenkin sosiaalialalle tyypillisesti huomioiden ihmisen voimavarat ja toiveet.

Kiitos!